

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK LXXV

DUBEN 2006

ČÍSLO 2

PŘEHLED NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ HLÁŠENÝCH VOJENSKÝM STŘEDISKEM NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ V LETECH 1996–2005

Pplk. MUDr. Josef PAVEL

Oddělení nemocí z povolání Ústřední vojenské nemocnice, Praha

Souhrn

Autor předkládá rozbor nemocí z povolání hlášených v resortu Ministerstva obrany v letech 1996–2005. Je zde uveden vývoj celkového počtu onemocnění v daném období a podrobnější analýza podle jednotlivých kapitol Seznamu nemocí z povolání.

Klíčová slova: Nemoc z povolání; Vojenské středisko nemocí z povolání; Uznávání nemocí z povolání.

The Survey of Occupational Diseases Reported by the Military Center for Occupational Diseases in 1996–2005

Summary

The autor presents the analysis of occupational diseases reported in the department of the Ministry of Defence in 1996–2005. The development of the total number of diseases in this period and the detailed analysis according to the List of occupational diseases are given.

Key words: Occupational disease; Military centre for occupational diseases; Notification of occupational diseases.

Úvod

Problematiku uznávání nemocí z povolání (NZP) v resortu Ministerstva obrany ČR (MO) řeší vyhláška č. 342/1997 Sb., ve znění vyhlášky č. 38/2005 Sb., kterou se stanoví postup při uznávání nemocí z povolání a vydává seznam zdravotnických zařízení, která tyto nemoci uznávají.

V § 1 odst. 2 je ustanoveno Oddělení nemocí z povolání Ústřední vojenské nemocnice Praha („vojenské středisko nemocí z povolání“) jako jediné v AČR, které provádí uznávání NZP vojáků v činné službě, žáků vojenských škol, občanských zaměstnanců MO a AČR a občanských zaměstnanců ostat-

ních rozpočtových a příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem je MO. Oddělení je uvedeno v seznamu středisek nemocí z povolání, který je přílohou této vyhlášky.

V § 4 uvedené vyhlášky je stanoven postup při posuzování a uznávání nemocí z povolání u vojáků z povolání (VZP) a občanských zaměstnanců (OZ). Na posuzování NZP se podílejí jednotlivá vojenská pracovnělékařská pracoviště – oddělení nemocí z povolání příslušných vojenských nemocnic (VN) a orgán ochrany veřejného zdraví MO – hlavní hygienik AČR (při ověřování podmínek vzniku nemoci z povolání).

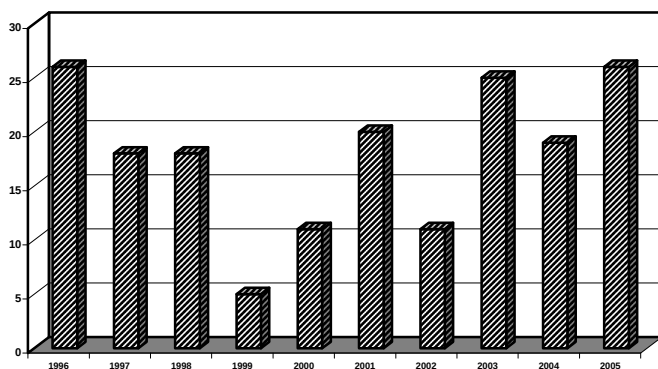
Předkládaný přehled NZP hlášených vojenským

střediskem nemocí z povolání sleduje období od roku 1996 do roku 2005, tj. od platnosti současného Seznamu nemocí z povolání, který byl vydán jako Nařízení vlády č. 290/1995 Sb. Celkem bylo uznáno 179 nemocí z povolání, v průměru tedy téměř 18 případů za rok. Počty NZP v jednotlivých letech jsou uvedeny v následující tabulce a grafu 1.

Tabulka 1

**Počet uznaných nemocí z povolání v AČR
v letech 1996–2005**

Rok	Počet NZP
1996	26
1997	18
1998	18
1999	5
2000	11
2001	20
2002	11
2003	25
2004	19
2005	26

Graf 1: Nemoci z povolání v Armádě České republiky

V civilním sektoru počet přiznaných NZP každým rokem klesá. V AČR je v posledních letech tato tendence spíše vzestupná (tab. 2, graf 2).

Nejvíce NZP uznaných vojenským střediskem nemocí z povolání bylo posouzeno v Ústřední vojenské nemocnici (ÚVN) a ve VN Olomouc, ojediněle v ostatních VN (tab. 3).

V Ústřední vojenské nemocnici bylo posouzeno nejvíce NZP vzniklých v souvislosti s působením v zahraničních vojenských misích, ve VN Olomouc

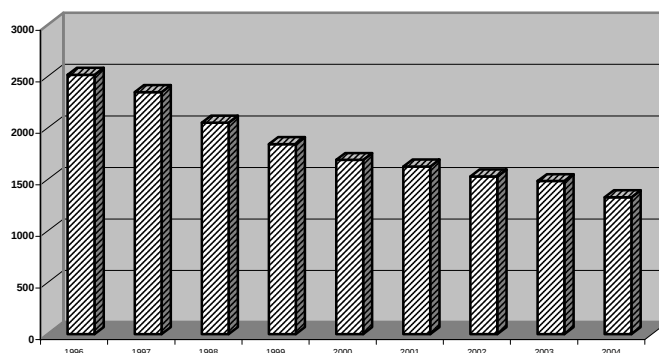
jsou nejvíce posuzovány případy vzniklé ve vojenských opravárenských závodech a vojenských leších.

Z hlediska pracovního a služebního poměru bylo nejvíce onemocnění hlášeno u OZ, v ojedinělých případech se jednalo o vojáky základní služby (VZS). V posledních letech stoupá počet NZP u VZP (graf 3 a tab. 4).

Tabulka 2

**Počet nemocí z povolání v ČR
v letech 1996–2004**

Rok	Počet NZP
1996	2517
1997	2350
1998	2054
1999	1845
2000	1691
2001	1627
2002	1531
2003	1486
2004	1329

Graf 2: Nemoci z povolání v České republice

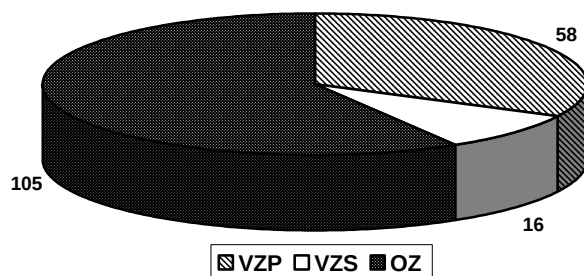
Seznam nemocí z povolání – příloha k Nařízení vlády č. 290/95 Sb. je členěn do šesti kapitol:

- I. Nemoci z povolání způsobené chemickými látkami
- II. Nemoci z povolání způsobené fyzikálními faktory
- III. Nemoci z povolání týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobřišnice
- IV. Nemoci z povolání kožní
- V. Nemoci z povolání přenosné a parazitární
- VI. Nemoci z povolání způsobené ostatními faktory a činiteli

Tabulka 3

Počet nemocí z povolání přiznaných v letech 1996–2005
na základě posudků jednotlivých VN

Rok	ÚVN	Plzeň	OL	Brno	Celkem
1996	4	0	18	1	23
1997	2	0	14	2	18
1998	5	0	11	2	18
1999	3	0	2	0	5
2000	4	0	7	0	11
2001	15	1	3	1	20
2002	8	1	2	0	11
2003	8	5	10	2	25
2004	9	1	9	0	19
2005	16	0	10	0	26
Celkem NZZP	74	8	86	7	176

Graf 3: Celkový počet uznaných nemocí z povolání u vojáků z povolání, vojáků základní služby a občanských zaměstnanců v letech 1996–2005

Tabulka 4

Počet nemocí z povolání uznaných u VZP, VZS a OZ
v jednotlivých letech

Rok	VZS	OZ	VZP
1996	3	21	2
1997	3	14	1
1998	2	14	2
1999	1	3	1
2000	3	7	1
2001	0	10	10
2002	1	5	5
2003	3	13	9
2004	0	11	8
2005	0	7	19

Celkový výskyt NZP podle výše uvedených kapitol za léta 1996–2005 ukazuje graf 4 (viz dále).

Nejčastěji byly hlášeny nemoci uváděné v kapitole II. a V. V kapitole VI. NZP hlášena nebyla.

Výskyt NZP podle kapitol seznamu v jednotlivých letech uvádí tabulka 5. Je vidět zřetelný vzestup nemocí kapitoly V., onemocnění infekčních a parazitárních.

Tabulka 5

Počet nemocí z povolání podle kapitol seznamu NZP
uznaných v jednotlivých letech

Rok	I	II	III	IV	V
1996	11	7	1	4	3
1997	0	6	0	9	3
1998	0	8	2	4	4
1999	0	2	0	2	1
2000	1	6	0	4	0
2001	1	6	0	9	4
2002	0	1	0	1	9
2003	0	15	0	1	9
2004	0	9	0	1	9
2005	0	6	0	0	20

Kapitola I

Celkem bylo hlášeno 13 onemocnění. V roce 1996 se jednalo o 11 případů intoxikace sirovočím, v roce 2000 zasažení bojovou chemickou látkou a v roce 2001 o chronické intoxikace xyleny, trimetylbenzenem a ethylbenzenem.

Kapitola II

Tato kapitola má celkem 12 položek. Celkový počet NZP podle jednotlivých položek je uveden v grafu 5 (viz dále).

Jednalo se především o syndrom karpálního tunelu z vibrací (položka č. 7) a jednostranného a dlouhodobého přetěžování (položka č. 10). Porucha sluchu způsobená hlukem byla hlášena v 8 případech (položka č. 4). Vyskytl se 1 případ radiodermatitidy (položka č. 1). NZP v jiných položkách této kapitoly, než jsou výše uvedeny, nebyly hlášeny.

Kapitola III

V této kapitole jsme hlásili pouze 4 onemocnění: 2krát astma bronchiale a 2krát alergickou rhinitidu.

Kapitola IV

Nejčastější diagnózou je zde kontaktní alergická a kontaktní iritativní dermatitida – po 13 případech. Zajímavostí je 6 případů fytofotodermatitidy u vojáků exponovaných při výcviku furokumariny z pastíňáku setého, vyskytujícího se masivně na výcvikové ploše.

Kapitola V

V páté kapitole jsou následující tři položky:

V/1: nemoci přenosné a parazitární

V/2 : nemoci přenosné ze zvířat na člověka

V/3 : tropické nemoci přenosné a parazitární

Vývoj počtu onemocnění v těchto položkách páté kapitoly v letech 1996–2005 znázorňuje tabulka 6 a graf 6 (viz dále).

Z uvedených údajů je patrné, že počet hlášených infekčních onemocnění stoupá, a to především onemocnění zařazovaných pod položku třetí. Souvisí to nesporně se zvyšujícím se počtem vojáků vysílaných do vojenských zahraničních misí, do oblastí epidemiologicky závažných.

V kapitole V/1 byla hlášena rubeola, dyzentérie 2krát, herpetická infekce, tinea, yersinióza, virová hepatitida B, virová hepatitida C 2krát, scabies, morbilli, chlamydiová conjunctivitida.

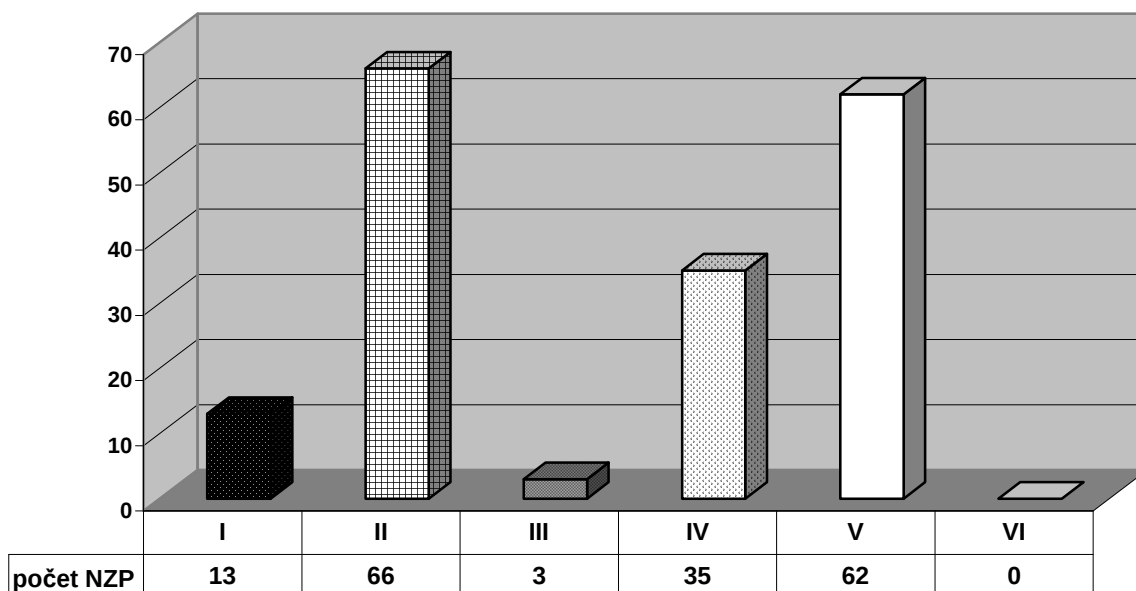
V kapitole V/2 byla hlášena leptospiróza 3krát, lymská borelióza 5krát, klíšťová meningoencefalitida 5krát, rickettsiíza, tularémie.

V kapitole V/3 byla hlášena malárie 20krát, schistosomóza, tenióza, amébióza, virová hepatitida E, horečka Papatači 6krát, shigellóza 3krát.

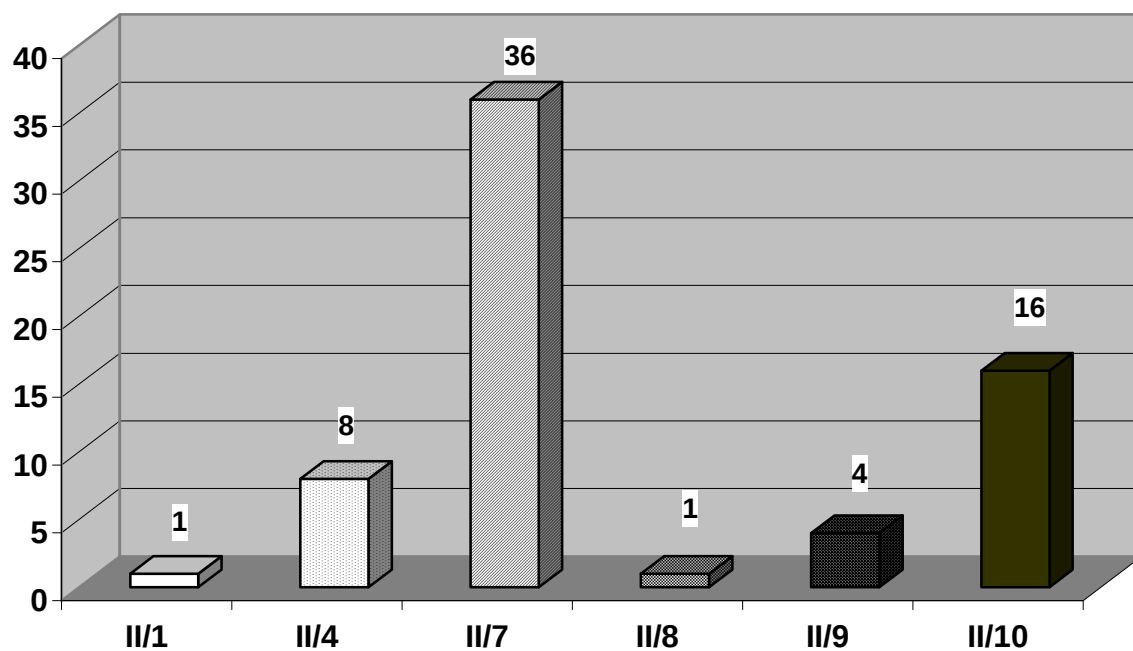
Tabulka 6

Počet uznaných NZP podle jednotlivých položek
V. kapitoly Seznamu nemocí z povolání

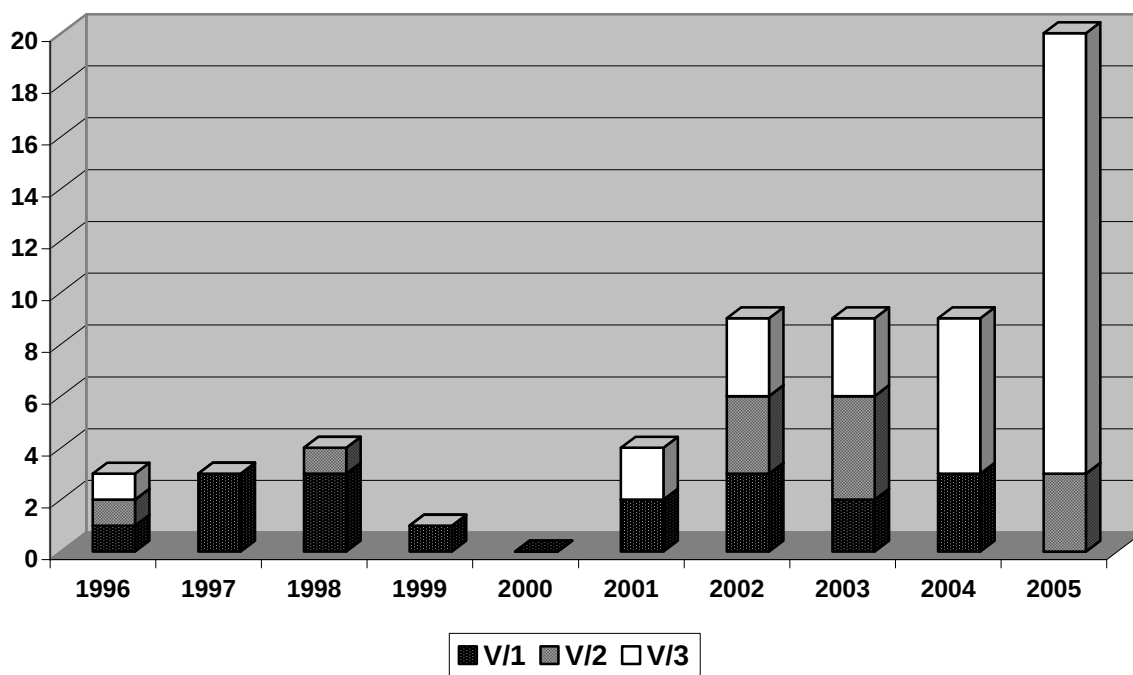
Rok	V/1	V/2	V/3	Celkem
1996	1	1	1	3
1997	3	0	0	3
1998	3	1	0	4
1999	1	0	0	1
2000	0	0	0	0
2001	2	0	2	4
2002	3	3	3	9
2003	2	4	3	9
2004	3	0	6	9
2005	0	3	17	20

Graf 4: Celkový počet NZP podle kapitol Seznamu nemocí z povolání v letech 1996–2005

Graf 5: Počet NZP podle jednotlivých položek II. kapitoly Seznamu nemocí z povolání

Graf 6: Počet NZP podle jednotlivých položek V. kapitoly Seznamu nemocí z povolání

Závěr

Počet nemocí z povolání hlášených vojenským střediskem nemocí z povolání nejví v posledních letech tendenci k poklesu i přesto, že se snižuje početní stav armády. V závislosti na změně pracovních podmínek v armádě (rušení rizikových pracovišť, zvyšující se počet zahraničních misí) se mění spektrum přiznaných onemocnění a zvyšuje se počet NZP u vojáků z povolání. Stoupá především počet infekčních onemocnění. S profesionalizací armády je možné očekávat výskyt nemocí z povolání i na pracovištích, kde se dříve nevyskytovaly. Souvisí to s předpokládanou delší expozicí různým rizikovým faktorům pracovního prostředí na funk-

cích dříve obsazovaných vojáky základní služby. Včasná diagnostika, terapie a posudkové řešení bude jistě záviset i na znalostech lékařů posádkových ošetřoven v oboru pracovního lékařství.

Korespondence: Pplk. MUDr. Josef Pavel
Ústřední vojenská nemocnice
Oddělení nemocí z povolání
U Vojenské nemocnice 1200
169 02 Praha 6
e-mail: josef.pavel@uvn.cz

Do redakce došlo 9. 1. 2006
